

**DIÀLEG AMB MANEL CHIVA ROYO
A ALTAFULLENCS DIVERSOS
“Jo sóc biòleg per vocació i la vocació meva també
va sorgir aquí, a Altafulla”**

Francesc Blanch Canyelles

Sigui aquesta transcripció l'homenatge/recordatori al professor i investigador universitari més alhora, sobretot, a la persona arrelada en les seves inquietuds i realitzacions a la nostra Altafulla. On resta per sempre enterrat des de finals de maig de 2011 quan un càncer tan vertiginós com cruel li llevà la vida als 59 anys.

Correspon a la gravació del primer programa de la temporada 2009-2010, dels Altafullencs diversos; a la graella d'Altafulla Ràdio des de la seva fundació, hi conversem i també en deixem un testimoni a una fonoteca que va creixent setmana rera setmana.

Manel, explica'ns les teves arrels familiars:

Sóc de Cal Palillo, de la casa de davant la Torreta. L'àvia era la telefonista d'Altafulla. Quan érem petits veníem els caps de setmana i vacances; convíem també amb tota la família del Martí Royo. He anat a portar telegrams, jo; els més rics eren els qui donaven menys propina. Vaig anar fins al castell de Tamarit. Els telegrams s'escrivien a mà; plegats i s'entregaven personalment.

Vas ser el president del Club de Joves*, durant la Transició, el gran animador d'aquelles vetallades a la saleta soterrada de Ca Palillo, amb la teva guitarra i cançons de cantautor, amb el carisma d'estudiant universitari de Biologia:

Amb el Club de Joves em vaig poder integrar a un part d'Altafulla (perquè a Altafulla tenim molts ambients que no estan integrats entre sí...). Vaig conèixer la vostra colla.

Per a mi el centre cultural d'Altafulla pensava que eren els “pollastres a l'ast”; allà amb el teu pare (Cisco Blanch) ens reuníem un munt de gent diferent, que parlàvem molt, que descobríem –a poc a poc– que hi havien altres coses que no les havíem vist o no ens les havien ensenyat. I potser del que vam fer allà, el club en va ser una continuació.

I sí, la guitarra, les cançons ajudaven: era una època en què els cantants –el Raimon, el Pi de la Serra, el Llach; ens van ensenyar molt. La manera de comprendre el que deien era cantar les seves cançons; si les cantaves les entenies molt millor. Va ser una època molt interessant. A poc a poc va anar canviant tot, perquè va venir la democràcia.

Abans hi havia més idealisme a la política, ara és més vendre un producte, a veure qui és el que ven més. Però en aquella època vam aprendre molt de nosaltres mateixos...

Potser abans que l'entorn del pollastres, de la Granja, hem de parlar del que es movia aplegat pel pintor i agitador cultural Josep Buyreu:

Sí, el vaig conèixer abans, en unes petites reunions que fèiem a la casa de la carretera del meu cosí Martí. Hi havia un quartet on ens reuníem alguns artistes locals¹, una ballarina i la seva filla i el professor de ceràmica del Martí abans d'anar a BCN. Tot això és anterior a l'època del club. Hi vam aprendre unes quantes coses. Recordo que em va fer efecte conèixer cançons del Paco Ibáñez. N'escolliria *la Poesía es un arma cargada de futuro*; una de les cançons que vaig sentir allà i entendre quan vaig cantar.

(Encadenem els versos del poema de Gabriel Celaya. *Maldigo la poesía concebida -- como un lujo innecesario...*)

Buyreu era una mica com un pare-avi, que quan deia alguna cosa tots pensàvem què hi volia dir. A veure, ara que ja som grans, potser ho interpretàvem d'una altra manera però quan un és jove valora molt el que diu una persona gran que a més és un artista reconegut.

Si haguéssim de sintetitzar les singularitats del Manel, la teva personalitat dins la comunitat altafullenca, parlàriem del guitarrista i del recol·lector de fòssils, oi?

Jo visc a Gràcia, on cada festa major actua el Raimon a la plaça del Sol. Cada any, hi anàvem i apreníem les seves cançons i les reproduïem. Sempre

1. Com a il·lustració del preciós text de Martí Royo “Josep Buyreu o l'enyor d'una adolescència privilegiada”, dins al llibre editat el 1995, i a la pàgina 53 podem reconèixer els components altafullencs de la tertúlia, perfectament vestits i encorbatats: Joan Vives i Milà llegint un opuscle, que també crida l'atenció de l'amfitrió Martí Royo Sendra i del propi Buyreu; Martí Royo amb pipa i una lupa a la mà dreta; darrera assegut i mirant la càmera Isidre Virgili i dret Albert Boronat. L'ambient de sobretaula resta demostrat amb les copes, gots i sobretot l'ampolla de Soberano i de Marie Brizart. Ni amb lupa hem pogut identificar l'any i mes del calendari que decora el menjador, amb nevera inclosa.

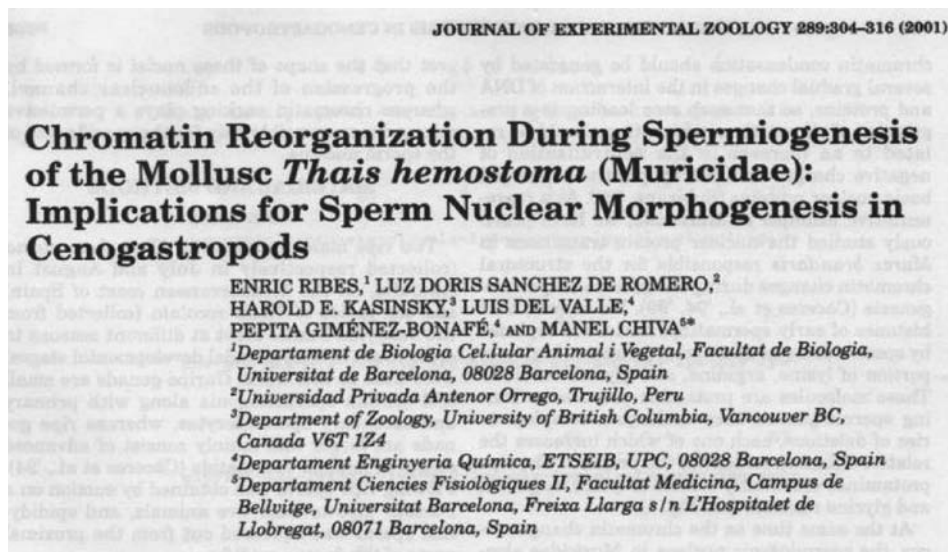
em recordes el lema que tenia enganxat a la meua guitarra: “Qui fa més del que pot no està obligat... a menys”.

La vocació meua és la de biòleg. Jo sóc biòleg per vocació i la vocació meua també va sorgir aquí, a Altafulla. Sempre porto una lupa que vaig comprar quan tenia 13 anys i la porto absolutament sempre. I em va sortir aquesta vocació a Altafulla: tant la Roca de Gaià com la roca foradada de la cala Jovera a Tamarit, tot el Fortí són fòssils. Tota la comarca costera està constituïda de fòssils. La platja del Canyadell és dels d'uns animals unicel·lulars, amb les pedres dels quals es van construir les piràmides d'Egipte, que es diuen *nummulites*, amb forma d'espiral. De fòssils n'he trobat molts; haver-los trobat quan ets jove impressiona molt. A les roques també trobava fauna (pops, algues...), capbussant-me amb el Martí i el Quico, els meus cosins. Darrera Sant Antoni, hi havíem trobat serps.

Al teu estudi/habitació del garatge del xalet que compartim els tres germans al c) de Mar 4 tens un petit museu de moluscs de closca:

Per qüestions de la meua feina he anat deu vegades al Pacífic (Canadà, Xile). S'hi troben unes espècies molt grans, molt maques, molt interessants. Per treballs de tesis havíem d'anar a buscar-les, sobretot al Canadà on les mareas molt altes i molt baixes faciliten les troballes.

A un treball en un revista americana vam partir de l'esperma d'un cargol (el mol·lusc *thais hemostoma*) que vaig trobar al barco enfonsat. Vam estu-

El grup d'investigadors de la UB (Biologia i Fisiologia) i la UPC barcelonines, de la canadenc a Vancouver i de la peruana de Trujillo que publicà el 2001 al contrastat *Journal of Experimental zoology* la Reorganització de la cromatina en el decurs de l'espermioquèsi del mol·lusc extret al vaixell enfonsat a la platja de Tamarit /desembocadura del Gaià.

MATERIAL AND METHODS

Animals

Two ripe male specimens of *Thais hemostoma* (collected respectively in July and August in Altafulla, on the Mediterranean coast of Spain) and ten males of *Thais xocolata* (collected from the Peruvian Pacific coast at different seasons in order to get several gonadal developmental stages) were used in this work. Unripe gonads are small and contain spermatogonia along with primary and secondary spermatocytes, whereas ripe gonads are larger and mainly consist of advanced stages of haploid spermatids (Càceres et al., '94). Flowing ripe sperm was obtained by suction on a Pasteur pipette from live animals, and epididymal sperm was squeezed out from the proximal parts of the ductus epididymis.

Al parèntesi llegim que el mol·lusc *Thais hemostoma* és originari de la costa mediterrània d'Altafulla i que fou convertit en objecte d'investigació després d'immersions a l'estiu de 2000.

diar els espermatozous, les proteïnes que organitzaven l'AND, el DNA. Em va fer gràcia fer-ho constar: trobat al barco d'Altafulla.

La vocació meva, i encara la tinc, ha sigut sempre poder intentar comprendre –no comprendre, sinó intentar comprendre, com el Goethe a qui li agradava més no acabar d'arribar al misteri de les coses– què és la vida. És una de les preguntes que ja em feia des de petit (des que trobava aquells fòssils, mirava l'aranya mosca, etc) què és això que en diem vida; i coses que semblen molt tontes: el comportament dels animals als quals no donem importància: un cuc per reproduir-se ha de tenir un comportament; en un moment donat ha de buscar una cuca. Tot plegat és molt complex i molt maco. Aquesta vocació em va sortir a Altafulla, cap els 12-13 anys, quan vaig fer el gran pas de comprar-me aquella lupa, que sempre que vaig d'excursió porto.

Manel, tu ets de fa molts cursos titular de Fisiologia i perquè has renunciat més d'un cop a la càtedra:

La fisiologia és la matèria més interessant, perquè explica com funcionem. Vaig fer un llibret per als cursos de diplomatura de Dietètica i Nutrició. Ho vaig haver de fer jo tot sol, inclosos els esquemes; i té la particularitat de ser el primer manual escrit íntegrament en català.

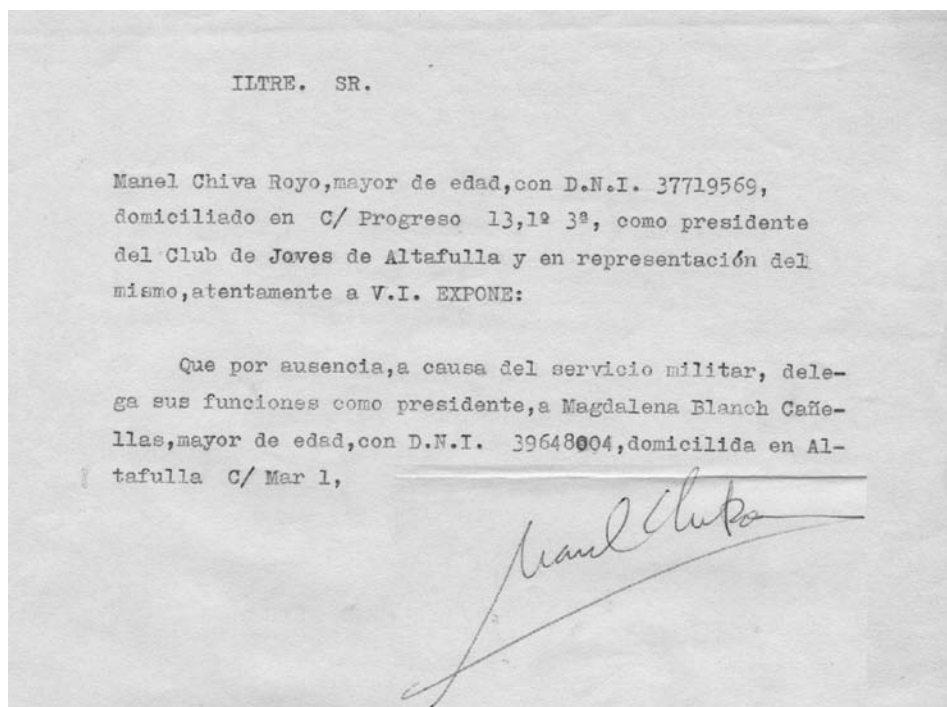
Quan explico classes, sé que alguns m'entenen més i altres menys. Aprenen que és un pensament. Els metges es fixen molt en les parts, però no en la integració del que són els sistemes. I un pensament és una emergència d'una integració.

Si no haguéssim improvisat aquest diàleg, just quan has arribat de BCN, quines composicions musicals hauries triat, Manel, tu que tens una fonoteca de música clàssica al vostre pis que enorgulleix la sensibilitat musical altafullenca:

“Veles e vents”, de Raimon sobre el poema d'Ausiàs March; una cançó d'amor que sempre m'ha agradat. La cançó de Paco Ibáñez ja esmentada. *Girl*, dels Beatles.

Ara escolto molta música clàssica. I m'agrada molt anar als concerts que organitzeu a l'estiu i els que havíeu fet al castell que eren més íntims.

Triaria una cançó que cantaven els meus fills (Roger i Gemma) quan eren petits: Les Ales del Vents de Mendelsson; un trosset d'un trio de Haydin amb un instrument exòtic, el baritone i L'Ave Verum de Mozart. De casa nostra surten de les millors músiques d'Altafulla.

(*) A la carpeteta guardada per la seva muller, Magda Blanc, que el substituï a la presidència quan féu les milícies universitàries, podem resseguir els principals esdeveniments organitzats pel Club, amb documentació ben a l'abast:

9 d'octubre de 1976: conferència sobre "L'evolució de la dona a Catalunya" per Josep Buyreu.

22 d'octubre: petició al Ple d'ús del local de dalt la Violeta com a espai dels actes de la temporada 1976-77 (conferències, recitals, teatre, cine-club); garantint prèvia petició de permisos governatius i municipals.

24 d'octubre: gimcana fotogràfica; amb exposició al Fòrum, del 5 al 15 de novembre, dins la programació de la festa major, lliurant premis esponsoritzats per Caixa TGN.

19-20 de març de 1977: Trobada de Joves de Montserrat al TGNès.